

GAUCELM FAIDIT

Gauselms Faiditz si fo d'un borc que a nom Userca, que es el vesquat de Lemozi, e fo filz d'un borges. E cantava peiz d'ome del mon; e fetz molt bos sos e bos motz. E fetz se joglars per ocasion qu'el perdet a joc de datz tot son aver. Hom fo que ac gran larguesa; e fo molt glotz de manjar e de beure; per so venc gros oltra mesura. Molt fo longa saiso desastrucs de dos e d'onor a prendre, que plus de vint ans anet a pe per lo mon, qu'el ni sas cansos no eran grazidas ni volgudas.

E si tolc moiller una soldadera qu'el menet lonc temps ab si per cortz, et avia nom Guillelma Monja. Fort fo bella e fort enseingnada, e si venc si grossa e si grassa com era el. Et ella si fo d'un ric borc que a nom Alest, de la marca de Proenssa, de la seingnoria d'En Bernart d'Andussa.

E missers lo marques Bonifacis de Monferrat mes lo en aver et en rauba et en tan gran pretz lui e sas cansos.¹

1. Text Jean BOUTIÈRE, A.H. SCHULTZ i Irénée-Marcel CLUZEL, *Biographies des troubadours: Textes provençaux des XIII et XIV siècles* (Paris: Nizet, 1973), p. 167.

[Gaucelm Faidit fou d'un burg que es diu Userca, del bisbat del Llemosí, i fou fill d'un burgès. I cantava pitjor que cap altre home del món, i féu molt bones poesies i molt bones melodies. I es féu joglar pel fet que havia perdut tots els seus havers al joc de daus. Fou una persona molt generosa, i era molt golafre en el menjar i en el beure, i per aquesta raó s'engreixà desmesuradament. Durant molt de temps fou desafortunat a rebre dons i honor, de tal manera que anà pel món més de vint anys sense que ni ell ni les seves cançons fossin reconegudes ni volgudes. I prengué per muller una soldadera que, per molt de temps, portà amb ell per les corts, i que es deia Guillelma Monja. Era molt bonica i molt instruïda, i esdevingué tan grassa i tan grossa com ell. I ella fou d'un ric burg que es diu Alest, de la marca de Provença, del senyoriu d'en Bernat d'Andussa. I el meu senyor el marquès Bonifaci de Montferrato li donà diners i roba, i li atorgà gran mèrit a ell i a les seves cançons.]

Una vida com la que acabem de llegir no fa justícia a la fama i la qualitat literària, ni a la popularitat, d'un dels millors trobadors i més prolífics de la lírica trobadoresca occitana. Tot i que el Monjo de Montaudon, a la seva galeria satírica (*Pois Peire d'Alvernh'a chantat*),² ens descriu el trobador Gaucelm Faidit com una persona luxuriosa i conegut només en terres d'Userca, al departament de Corresa, i Agen, al departament d'Olt i Garona, sabem del cert que la fama

2. BdT 305,16.

del trobador s'estenia per tot el territori occità i el de l'antic francès. L'etimologia de Faidit ('proscrit' o 'encantat') suscita llegendes d'acord amb la vida que hem reproduït. Això no obstant i veient tant la seva obra com els personatges amb què es relacionà, podem concloure que fou un trobador notable i de gran influència poètica i social en el seu temps.

El trobador nasqué probablement vers l'any 1150 al Llemosí. Vers el 1170 sembla que desenvolupà l'activitat poètica a l'entorn de l'Escola de Ventadorn. Entre el 1184 i el 1187 el situem a la cort del delfí d'Alvèrnia. El 1185 devia viatjar a Hongria,³ i el 1186 sembla que visità la cort de Bretanya de Jofre II Plantagenet. I a l'estiu del mateix any el situem a París a la cort del rei Felip August. Entre els anys 1186 i 1190, a la cort d'Ebles V de Ventadorn. I el 1190 sembla que participà en la III Croada. Del 1192 tenim un cant de retorn a Ventadorn, i per aquests anys probablement visità la cort dels Montferrat. Entre el 1197 i el 1198 el trobem al Baix Llemosí, i el 1199 compongué el famós plany per la mort del rei Ricard. És probable que hagués seguit la IV Croada el 1201, però les dades per a aquest període són incertes, i a partir d'aquest any no tenim informació fiable sobre el trobador.⁴ En conservem 65 poesies d'atribució segura i 10 d'atribució probable, de les quals Mouzat accepta BdT 165,3, BdT 65,2 i BdT 76,22, rebutja BdT 167,42, BdT 167,3 i BdT 167,49,

3. BdT 167,6.

4. Jean MOUZAT, *Les poèmes de Gaucelm Faidit, troubadour du XIIe s.: Édition critique* (París: Nizet, 1965), ps. 29-41.

i considera inacceptables BdT 112,2, BdT 106,1, BdT 276,1 i BdT 132,8.

El Monjo de Montaudon dins la galeria caricaturesca de trobadors,⁵ datada vers el 1195, situa Gaucelm Faidit (cobla sisena) amb Guilhem de Sant Disdier, Raimon Jordan, Raimon de Miraval, Peirol, Guilhem Ademar, Arnaut Daniel, Tremoleta, Arnaut de Maruelh, Salh d'Escola, Guiraut lo Ros, Folquet de Marselha, Guilhem Moisset, Pèire Vidal, Pèire la Roca, i el mateix Monjo de Montaudon.

No podem assegurar que Gaucelm Faidit hagués estat relacionat amb tots ells, però confirmen que hi existí una relació poètica els debats poètics que mantingué amb alguns dels trobadors citats a la galeria i amb alguns altres: Raimbaut d'Aurenga (BdT 167,8/388,4 *Aram digatz Gaucelm Faidit*); Elias d'Ussel (BdT 167,13/136,2 *Tenso d'Elias e de Gaucelm Faidit*); Peirol (BdT 167,23/366,17 *Gaucelm diguatz m'al vostre sen*); Aimeric de Peghilhan (BdT 167,24/10,28 *Gauselms Faiditz, de dos amics corals*); Albertet (BdT 167,25/16,16 *Gaucelm Faidit, eu vos deman*, BdT 167,42/16,19 167,42 *N'Albert eu sui en error*); Savaric de Monleon (BdT 167,26/432,2/449 *Gaucelm, tres jocs enamorat*); Uc de la Bachalaria (BdT 167,44/449,2 *N'Uc de la Bachallaria*); Perdigo (BdT 167,47/370,12 *Perdigon, vostre sen digatz*). També tingué contacte amb el *trouvère* Gace Brulé, amb qui segurament coincidí a la cort de Jofre de Bretanya. També

5. BdT 305,16.

viatjà a Orient, i concretament a Hongria. Les relacions amb la noblesa són paleses tant per les referències als personatges en les seves poesies, com la *tenso* mantinguda amb el comte de Bretanya (BdT 167,30b/178,1 *Jauseume, quel vos est semblan*). Alguns altres personatges són presents en la seva obra, com Raimon d'Agout, senyor de Saut, el delfí d'Alvèrnia, el rei Ricard 'Cor de Lleó', Bonifaci de Montferrat...

Gaucelm Faidit és un dels pilars poètics de la retòrica de l'amor cortès (*la fin'amors*), i un clar exponent de la lírica trobadoresca de la darrerria del segle XII. La importància de Gaucelm Faidit rau, d'una banda, en la complexitat i l'elaboració de la seva obra i, de l'altra, en la popularitat que tingué en el seu temps i posteriorment. En el dia d'avui es valora una poesia de caire psicològic, mentre que la del nostre trobador és tècnica, estructural i que prima l'aspecte poéticoformal. Tot i reconèixer-li la importància, no és dels trobadors més divulgats actualment. Els nostres objectius han estat d'elaborar—d'una banda—una traducció de la seva obra que ens apropi a aquest trobador i a la 'poètica trobadoresca' que es valorava en els cercles poètics medievals, i—de l'altra—presentar una edició musical manuscrit per manuscrit, amb les corresponents indicacions paleogràfiques. La traducció ha estat realitzada a partir de l'edició de Mouzat, encara que en alguns casos—tal com consta en una nota a peu de pàgina—l'hem esmenada a partir de lliçons manuscrites que ens han semblat més clares. Pel que fa a la puntuació, hem esmenat l'edició de Mouzat en nombrosos versos, per la qual cosa ja no ho esmentem en nota a peu de plana. L'obra del trobador s'ha conservat en un

nombre important de manuscrits, entre els quals figuren els més importants de la transmissió de la lírica trobadoresca, la qual cosa indica la importància i la popularitat del trobador i la consideració de la seva obra tant en el seu temps com en l'època posterior de redacció dels manuscrits.

Als darrers anys el món dels estudis trobadorescos ha evolucionat ben significativament tant pel que fa als estudis filològics com al coneixement de la monodia cortesana, sobretot amb els estudis sobre la relació text-música que han renovat profundament la perspectiva filològica i musicològica d'aquestes obres líriques i els nous enfocaments des de la perspectiva de l'oralitat. Aquests nous punts de vista han produït un canvi substancial no solament en el camp de l'anàlisi, sinó en el de la comprensió de la lírica i de la funció que complia en el seu medi. El canvi esdevé radical quan musicòlegs i filòlegs coincideixen en acceptar el mètode interdisciplinari com a punt de partença indispensable per als seus treballs d'investigació. I és que la música és inherent al text trobadoresc, i no s'entenen l'un sense l'altra. Cal tenir sempre present que la melodia s'estructura dins el text prenent el vers i l'estrofa—estructura mètrica com a nucli generador d'estructures—. Que el vers té una unitat formal prèvia a la del contingut, és un fet; però, a més, el vers té una funció que va més enllà de la mètrica: «*Le vers, dans l'état primitif d'une langue poétique est une unité d'expression analogue à ce qu'est la phrase dans le discours, structure propre.*»⁶

6. Paul ZUMTHOR, *Langue et techniques poétiques à l'époque romane (XIe-XIIIe siècles)* (París: Klincksieck, 1963), p. 59.

L'estudi de l'obra de Gaucelm Faidit des de perspectives estructurals i interdisciplinàries ens ha descobert un sistema de composició lírica (literària i musical)⁷ que és comú a la lírica romànica en diferents llengües; en són prova els estudis realitzats a la lírica galaicoportuguesa.⁸ Les anàlisis formals fetes en el camp de la lírica trobadoresca mostren que les repeticions melòdiques i lèxiques formen part d'una estratègia del trobador i que, sovint, tenen una intenció intermelòdica i intertextual.⁹ L'objectiu del trobador és una comunicació eficient mitjançant la creació d'una coherència formal per a facilitar la memorització, tant per als que transmeten el text i la música com per als receptors, és a dir, es tracta d'una estratègia oral.

Les transcripcions musicals que presentem reflecteixen totes les versions que la tradició manuscrita ha preservat per a cada cançó. Hem de tenir en compte que ni els manuscrits ni els elements cronològics a la nostra disposició no ens permeten, de manera objectiva, de primar una versió per

7. Antoni ROSSELL, *Literatura i música a l'edat mitjana: Lírica*. Barcelona: Dinsic, 2004.

8. Id., «Oralidad y recursos orales en la lírica trovadoresca: Texto y melodía: La oralidad, un paradigma eficiente», dins *La voz y la memoria: Palabras y mensajes en la tradición hispánica* (Urueña: Fundación Joaquín Díaz, 2006), ps. 36-65.

9. Robert GUIETTE, *D'une poésie formelle en France au Moyen Âge* (París-Gant: Questions de littérature, 1972 [1960]); Antoni ROSSELL, *Literatura i música a l'edat mitjana*, op. cit.; Antoni ROSSELL, «Oralidad literaria: Una hipótesis interdisciplinaria y lingüística: 1) Música, memoria y lingüística», *Romanistik in Geschichte und Gegenwart*, 14, 1 (2008), ps. 1-14.

sobre d'una altra. En el cas de *Si tot m'ai tarzat mon chan* [BdT 167,53] tenim dues versions musicals diferents per als dos manuscrits que han conservat la música. És possible que Gaucelm Faidit hagués compost dues melodies diferents per a un mateix text? No ho podem ni afirmar ni negar, però hauríem de tenir en compte els agents de la transmissió: els joglars i els copistes. Hem de recordar que a l'edat mitjana l'autoria i l'obra original són conceptes subjectes a la variabilitat, malgrat que els trobadors s'esforçaven a conservar la unitat de la seva obra a partir, sobretot, de l'aspecte mètric. Els intermediaris de la transmissió podien variar els elements textuais i també els melòdics, tant des d'una perspectiva puntual com des d'una perspectiva més àmplia, tal com demostra l'exemple que citàvem. Aquesta variabilitat en la transmissió de l'obra musical i literària de Gaucelm Faidit es manifesta en les múltiples lectures de la mateixa obra dels manuscrits en què l'obra s'ha conservat.

L'obra poètica del trobador s'ha conservat en la major part de manuscrits medievals de lírica trobadoresca occitana, mentre que l'obra musical de Gaucelm Faidit es conserva només en cinc manuscrits diferents. Les melodies dels trobadors s'han conservat en quatre grans manuscrits, i en els quals trobem l'obra del trobador que ens ocupa: els manuscrits R, W i X de la Biblioteca Nacional de França (París) i el manuscrit G de la Biblioteca Ambrosiana de Milà. Així mateix, comptem amb alguns altres manuscrits menors; en un d'aquests manuscrits s'ha conservat una versió del plany a la mort de Ricard 'Cor de Lleó' compost per Gaucelm Faidit (BdT 167,22), conser-

vat a la Biblioteca Vaticana. Els manuscrits en els quals s'ha conservat obra musical del trobador són:

Manuscrit R (París, Bibliothèque Nationale, f. fr. 22543) anomenat «Le chansonnier d'Urfé», redactat el segle XI V al Llenguadoc.

Manuscrit G (Milà, Biblioteca Ambrosiana, s p 4, olim R 71 sup.) redactat el segle XI V al nord d'Itàlia.

Manuscrit W (París, Bibliothèque Nationale, f. fr. 844), anomenat «Le manuscrit du roi», redactat a la fi del segle XIII a França del Nord.

Manuscrit X (París, Bibliothèque Nationale, f. fr. 20050), anomenat «Le chansonnier de Saint-Germain-des-Pres», redactat a la meitat del segle XIII a Lorena, i sembla que es tracta—a diferència dels altres manuscrits citats—d'un manuscrit de joglar, tant pel material amb què és confeccionat, el paper, com pel tamany petit.

I finalment el manuscrit *Reginensis Latinus 1659* conservat a la Biblioteca Vaticana de Roma, que conté textos referits a les croades i que en el darrer foli reproduïx el famós *planh* a la mort de Ricard 'Cor de Lleó', *Fortz chausa es que tot lo major dan* (BdT 167,22) de Gaucelm Faidit.

APROXIMACIÓ CRONOLÒGICA
A GAUCELM FAIDIT. PERSONATGES
HISTÒRICS EN L'OBRA DEL TROBADOR

*Cronologia*¹⁰

c. 1150	Naixement al Llemosí
1170	Activitat poètica. Escola de Ventadorn
1184-7	Cort del Delfí d'Alvèrnia
1185	Viatge a Hongria (167,6)
1186	Cort de Bretanya: Geoffroi II Plantagenet París: Felip-August (estiu)
1186-1190	Cort d'Ebles V de Ventadorn
1190	III Creuada
1192	Cant de retorn a Ventadorn
119...	Estada a Montferrato
1197-8	Estada al Baix Llemosí
1199	Estada al Llemosí. Plany pel rei Ricard

10. Aproximació cronològica de Gaucelm Faidit, a partir de les dades que Jean Mouzat presenta en la seva edició.

- 1201 IV Creuada
 1202 Estada a Llobardia. Darrera menció
 del trobador

PERSONATGES HISTÒRICS
 A PARTIR DELS «SENHALS»

A partir de les conclusions de Mouzat enumero els *senhals* que han estat identificats i corresponen a personatges històrics:

		<i>senhal</i>
Raimbaut d'Aurenga (...1147-1173)		<i>Linhaure</i>
		<i>En Raimbaut</i>
BdT 167,48	<i>Per l'esgar</i>	
BdT 167,60	<i>Tot mi cuidei de chanssos far sofrir</i>	
BdT 167,45	<i>Pel joi del temps qu'es floritz</i>	
BdT 167,35	<i>Maintas sazos es om plus voluntos</i>	
BdT 167,2	<i>Ab cossirier plaing</i>	
BdT 167,64	<i>Una dolors esforciva</i>	
BdT 167,53	<i>Si tot m'ai tarzat mon chan</i>	
BdT 167,37	<i>Mon cor e mi e mas bonas chanssos</i>	
Raimon d'Agout,		
senyor de Saut (1172-1204)		<i>N'Agout</i>
BdT 167,48	<i>Per l'esgar</i>	

- BdT 167,60 *Tot mi cuidei de chanssos far sofrir*
 BdT 167,45 *Pel joi del temps qu'es floritz*
 BdT 167,2 *Ab cossirier plaing*
 BdT 167,37 *Mon cor e mi e mas bonas chanssos*
 BdT 167,20a *D'un amor on s'es asis*
 BdT 167,21 *D'un dotç bell plaser*
 BdT 167,10 *Ar es lo montc vermelc e vertc*
 BdT 167,54 *Si tot noncas res es grazitz*
 BdT 167,29 *Ges no m tuoill ni m recre*
 BdT 167,1 *Ab cantar me dei esbaudir*
 BdT 167,46 *Pel messatgier que fai tan lonc estatge*

- Maria de Turena,
 vescomtessa de Ventadorn (...1185...) *Bon Esper*¹¹
 BdT 167,12 *Be m platz e m'es gen*
 BdT 167,35 *Maintas sazoes es om plus voluntos*
 BdT 167,40 *Mout m'enojet ogan lo coindetz mes*
 BdT 167,33 *L'onratz, jauzens sers*

Raimon V de Tolosa *Sobira*
Sobira d'Argensa
Sobregatge

- BdT 167,20a *D'un amor on s'es asis*
 BdT 167,21 *D'un dotç bell plaser*

11. Riquer creu que el *senhal* «*Bon Esper*» fa referència a Elis de Turena, germana de Maria de Ventadorn—*Los trovadores*, op. cit., vol. II, ps. 757 i 764.

- BdT 167,54 *Si tot noncas res es grazitz*
 BdT 167,44a *Oimais taing que fassa parer*
 BdT 167,31 *Jauzens en gran benanansa*
 BdT 167,59 *Tant ai sofert longamen grand afan*

Guischarda de Beljoc,
 néta d'Humbert IV de Beaujeu
 (c. 1180) *Na Mieills de Ben*
 BdT 167,61 *Tot so qe-is pert pels truans amadors*

Marquès de Montferrat
 (1175-80, 1202) *Mon (Bel) Thesaur*
 BdT 167,18 *De faire chanso*
 BdT 167,6 *Anc no·m parti de solatz ni de chan*
 BdT 167,62 *Tuich cil que amon valor*
 BdT 167,56 *S'om pogues partir son voler*

N B. El *senhal* «*Santongier*» present a BdT 167,6.

FORTZ CHAUSA ES QUE TOT LO MAJOR
DAN

I

*Fortz chauza es que tot lo major dan
e-l major dol, las, q'ieu anc mais agues,
e so don dei tostempz plaigner ploran,
m'aven a dir en chantan, e retraire;
car selh q'era de valor caps e paire, 5
lo rics valens Richartz, reis dels engles,
es mortz. Ai Deus! Cals perd' e cal dans es!
cant estrangz motz, e quan salvatge a auzir!
Ben a dur cor totz hom q'o pot sofrir.*

II

*Mortz es lo reis e son passat mil an, 10
c'anc tant pros hom non fo ni no-l vi res,
ni mais non er nulls hom del sieu semblan,
tant larcs, tan pros, tant arditz, tals donaire.
Q'Alichandres, lo reis qui venquet Daire
non cre que tant dones ni tant meses, 15
ni anc Charles ni Artus plus valgues,
qu'a tot lo mon se fes, qui-n vol ver dir,
als us duptar et als autres grazir.*

BdT 167,22

Quant al text de l'edició, cf. RIQUER, op. cit., vol II, p. 770.

GREU COSA ÉS QUE TOT EL DANY MÉS GRAN
I EL MAJOR DOL

I

Greu cosa és que tot el dany més gran i el major dol que mai jo tingués, ai las, i allò per què sempre m'he de plànyer, ho he de dir i explicar cantant; car aquell que era cap i pare del valor, el poderós i valent Ricard, rei dels anglesos, és mort. Ai Déu! Quina pèrdua i quin dany! Quina paraula tan estranya i tan inhumana de sentir, ben dur té el cor aquell que ho pugui suportar.

II

Ha mort el rei i han passat mil anys, i mai no hi hagué home tan noble ni se n'ha vist cap més, ni mai no hi haurà cap altre de semblant a ell, tan generós, tan poderós, tan noble, tan ardit i amb tanta gràcia. Perquè no crec que Alexandre, el rei que vencé Darius, donés ni gastés tant, ni que Carles ni Artús valgessin tant, que, a dir veritat, en tot el món es féu témer per uns i lloar pels altres.

III

*Meravill me del fals segle truan
co-i pot estar savis hom ni cortes, 20
pus re no-i val belh ditz ni fait prezan;
e doncs per que s'esfors'om pauc ni gaire?
Qu'eras nos a mostrat Mortz que pot faire,
qu'a un sol colp a lo mielhs del mon pres, 25
tota l'onor, totz los gaugs, totz los bes;
e pus vezem que res no-i pot gandar,
ben deuri' om meins doptar a morir.*

IV

*Ai senher reys valens! E que faran
oimais armas ni fort tornei espes, 30
ni richas cortz ni belh don aut e gran,
pois vos no-i etz, qui n'eratz capdelaire?
ni que faran li liurat a maltraire,
cill que s'eran el vostre servir mes
c'atendion que·l guizerdos vengues?
Ni que faran cill qe-is degran aucir, 35
c'aviatz faitz en grand ricor venir?*

V

*Longa ira et avol vida auran,
e totztemps dol q'enaissi lor es pres;
e sarrazi, turc, paian e persan,
qe-us doptavon mais c'ome nat de maire, 40*

III

Em meravello de com en aquest fals món enganyador hi pot haver home savi i cortès, car ja de res no valen les paraules boniques ni els fets meritoris; i doncs, perquè algú hauria d'esforçar-se poc o molt? La Mort ens ha mostrat ara tot el que pot fer, ja que amb un sol cop ha pres el millor del món, tot l'honor, tots els goigs, tots els béns; i ja que veiem que res no pot fugir-li, hauríem de témer menys el fet de morir.

IV

Ai valent senyor rei! Què serà, d'ara endavant, de les armes, dels nombrosos i esforçats torneigs, de les riques corts i dels bells presents, magnífics i grans, si vós, que n'éreu capdavanter no hi sou? I què faran els lliurats a la desgràcia, aquells que s'havien posat al vostre servei i esperaven que els arribés el guardó? I què faran aquells que havíeu fet esdevenir en gran riquesa, i que ara s'haurien d'occir?

V

Tindran un gran dolor i una vida vil, perquè així els ha arribat un dol etern; i pel que fa als sarrains, els turcs, els pagans i els persans, que us temien més que cap altre nascut en el món, tant creixerà el seu orgull i el seu afer que el Sepulcre serà

*creisseran tant d'orguoil e lor afaire
 qe plus tart n'er lo sepulcres conques.
 Mas Dieus o vol, que, s'el non o volgues,
 e vos, seigner, visquessetz, ses faillir,
 de Suria los avengr' a fugir.*

45

VI

*Oimais non ai esperanssa qe-i an
 reis ni princeps que cobrar lo saubes.
 Pero tuich cill q'el vostre luoc seran
 devon gardar cum fos de pretz amaire,
 e cal foron vostre dui valen fraire:
 lo Joves Reis e-l cortes Coms Jaufres.
 Et qui en luoc remanra, de vos tres
 ben deu aver aut cor e ferm cossir
 de far bos faitz e de socors chausir.*

50

VII

*Ai Seigner Dieus, vos q'etz vers perdonaire,
 vers Dieus, vers hom, vera vida, merces,
 perdonatz li, que ops e cocha l'es,
 e no gardetz, Seigner, al sieu faillir,
 e membre vos cum vos anet servir.*

55

conquerit més tard. Però Déu ho vol, que si no ho volgués, i vós, senyor visquéssiu, certament que haurien de fugir de Síria.

VI

Des d'avui no tinc esperança que vagi allí cap rei ni príncep que sàpiga recuperar-ho. Però tots aquells que siguin al vostre lloc han de considerar com fóreu amant de mèrit i quins foren els vostres dos valents germans: el Jove Rei i el cortès comte Jaufré. I el que hagi de quedar en el lloc de vosaltres tres, ha de tenir el cor alt i el ferm propòsit de fer bones obres i cercar auxili.

VII

Ai, Senyor Déu, vós que sou veritable perdonador, Déu veritable, veritable home i veritable vida, pietat, perdoneu-lo, que li cal i l'apressa, i no considereu, Senyor, les seves faltes i recordeu-vos de com anà a servir-vos (a Terra Santa).

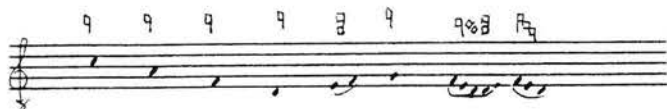
POESIES I MELODIES DE GAUCELM FAIDIT

G

g e ren mas ma mort no a - ten
Ed. e ren mas ma mort non a - ten;

G

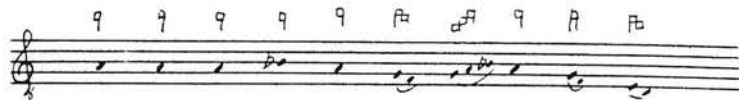

10 pe - ro si con uos plaz m'es⁵gen
Ed. pe - ro si cum vos platz m'es gen.

5.- Tant SESINI com POPIN transcriuen:
Sesini en les notes a la tr. d'aquesta melodia diu:
"...il climacus resupinus sembra piuttosto un semplice
climacus con aggiunto un pes, ossia ." (SESINI, op. cit. p. 169)

167,22 FORTZ CHAUSA ES QUE TOT LO MAJOR DAN¹

G

1 Fort chau-sa o-iaz e tot lo ma - ior - dan

X

1 Greu cho-se es que tot lo ma - ior dan

¹.-Ms. not. mus.: G 29 c; X 87 R; W 191 d; 89 d.
Transcripció: ANGLÉS, Cantigas, III, 2a. part, ap. mus. II, p. 83; BECK, La musique des troubadours, p. 92 (ms. G). BURNEY, A general history of music, II, p. 242 (η). GENNRICH, a LOMMATZSCH, Leben und Lieder, II p. 166 (ms. G); Nachlass, p. 106. RESTORI, a RMI 3 (1896), pp. 256-259. RIEMANN, Handbuch I/2, p. 247(η). SESINI, Le Melodie, p. 174. (ms.G). POPIN, G.F. 189.

Edició facsimil: BANNISTER, Codices XII, pl. 100 a. BECK, Le chansonnier du Roi. MEYER i RAYNAUD, Le chansonnier de St. Germain-des-Prés. SESINI, Le Melodie ap.

Esquema mètric:

a	b	c	a	b	b	c	d	e
10	10	10	10	10	10	10	10	10'

Frank: 441:1

Mode: DO (FA). Ambitus SI 1 - DO 3 ; final DO, ms. G, final R (cf. POPIN, op. cit. p. 192).

W

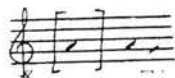

1 [ ]²cho- se a-uias et tot los ma- [ ]³-dan
η⁴

1 Fort cho- se est que tot lo ma - ur dam⁵
Ed. Fortz chausa es que tot lo ma - jor dan

2.- W.1.1. Manca una part del ms. amb text i música. Popin, per analogia amb els altres mss. transcriu :

3.- W 1.9. Mateix cas que W 1.1. Popin, per analogia amb els altres mss. transcriu :

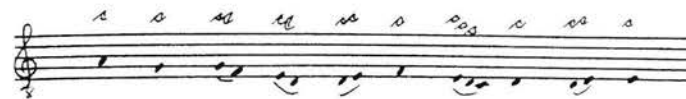
4.- El primer vers, copiat dues vegades, ha estat transcrit una tercera més alta, segons POPIN per error del copista. Les diferències entre la meua transcripció i la de POPIN són nombroses.

G

2 et ma - ior dol las q'eu anc mais a - ues
X

2 et greig- nor dol que on - ques mais au- guez
W

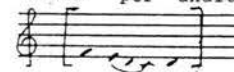

2 et greig- nor dol que [ ]⁶ o- ges
η

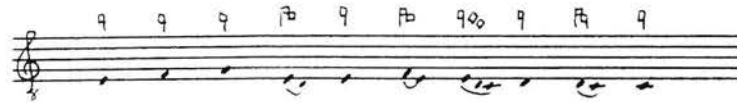
2 et le maur dol las⁷ que onqe mes a - gues
Ed. e-l ma - jor dol, las q'ieu anc mais a - gues,

6.- W 2.6-8. POPIN per analogia amb els altres mss. transcriu :

7.- η 2.5. η

G

3 e so que eu de - gra dir en plo - ran

X

3 et tot qan con deu-roit plain-dre en plo-rant

W

3 que ce com deit totz ior [ ]⁸ plo-ran

η

3 et co dont dei toz jorz plain-dre en plo-rant

Ed. e so don dei totz temps plai-gner plo - ran,

8.- W.3.7-8. POPIN per analogia amb els altres mss. transcriu :

G

4 m'a-uen a⁹ dir en chan-tan e re - trai-re

X

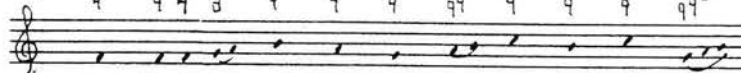
4 co - vent o - ir en chan-tant e re - trai¹⁰ -re

W

4 m'est bel a dir en chan [ ]¹¹ trai-re

η

4 m'a- vient a dir en chan-tant et¹² re - trai-re
Ed. m'a- ven a dir en chan-tan, e re - trai-re.

9.- G 4.3.

10.- X 4.10. POPIN transcriu: , la figura que ens trobem al ms. és:

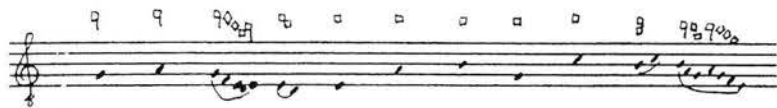
Si interpretéssim el traç llarg com dues notes, la tr. hauria de ser:

encara que ni la tr. de POPIN ni aquesta tenen cap justificació paleogràfica.

11.- W 4.7-9. P per analogia amb els altres mss. transcriu:

12.- η 4.8. η 4.3. Manca a POPIN

G

5 qe cil q'e- ra de ua - lors caps e pai- re

X

5 qan cil q'es-toit de va - lor chief et pai- re

W

5 qe cil qui¹³es des va - lens [ ] pai- re

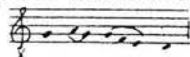
η

5 que cil qui est de na - tur chieff et pai¹⁴-re

Ed. Car cel q'e -ra de va - lor caps e pai- re,

13. - W.5.3. POPIN transcriu, quan el ms. és prou clar:

14. - η 5.10. ηηηη

G

6 lo ric ua - len ri-chart rei dels en - gles

X

6 li rich va - lens ri-chars reis des en - gles

W

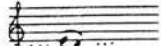
6 lou reis va - lens ri-chars reis¹⁵des en - gles

η

6 lo ric va - lenz ri¹⁶-charz roi des en - gles

Ed. lo rics va - lens Richartz, reis dels En - gles,

15. - W 6.7. POPIN transcriu: i no té en compte la plica del neuma. El mateix succeeix al vers següent d'aquest mateix ms. W 7.7.

16. - η 6.5. el neuma d'aquesta s. (una virga) és visiblement més gran que a les anteriors.

G

7 es morç a deus qal per - da e qal dan es

X

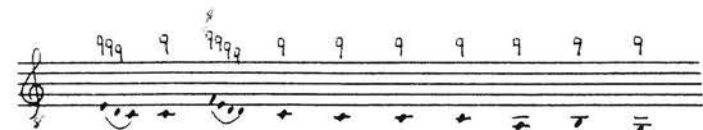
7 es mors he dies qals dous et qals per - te

W

7 es mors he - las qual dol et¹⁷ com per - dens

η

7 est mors or dieu qual pre et que dam est

Ed. es mortz Ai Deus cald perd'e cald dans es

17.- És el mateix cas que a W 6.7., vid. supra.

G

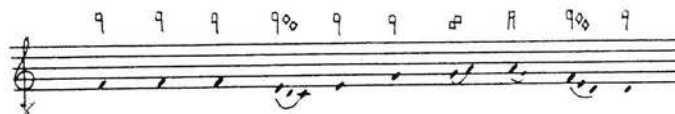
8 con es-traing mot con sal-ua -ge ad au⁸-zir

X

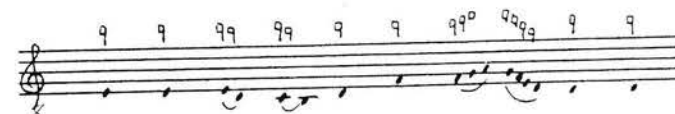
8 con es-treins moz sal- va- ges a o - ir

W

8 com es-traing mot et sal - ua-ge a au - zir

η¹⁸

8 e cum dur²⁰mot cum sau- va- ge a²¹o - ir

Ed. cant estrains motz, e cant greus as au - zir.

18.- G 8.9. η

19.- Accepto el canvi a clau de SOL proposat per POPIN.

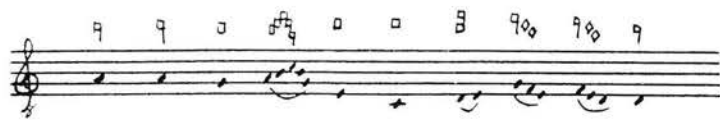
20.- η 8.3-4. η η ; η η

21.- η 8.8. η η η η

POESIES I MELODIES DE GAUCELM FAIDIT

G

9 ben a dur cor toz hom qe·l pot sof-frir

X

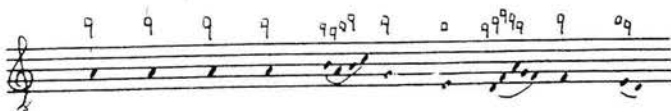
9 molt a dur cuer nus hom qe·l pot sof-frir

W

9 com a dur cor tals hom qui pot su - frir

η

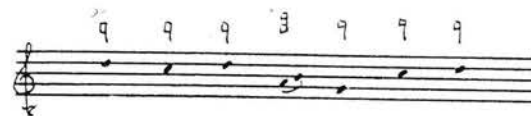

9 bien a dur cor toz hom que puet sof- frir

Ed. Ben a dur cor toz om q'o pot so - frir.

167,27 GEN FORA CONTRA L'AFANI

G

1 Ben fo - ra con- tra l'a- fan

Ed. Gen fo - ra con- tra l'a- fan

G

2 qe m'a dat d'u- na dom- na a-mors

Ed. qe m'a dat d'u- na dompn' A- mors,

1.-Ms. not. mus.:G 26 c.

Transcripció: ANGLES, *Monodia*, p. 47; GENNRICH, *Nachlass*, p. 107.

SESINI, *Le Melodie*, p.164.

Edició facsimil: SESINI, *Le Melodie* ap.

Esquema mètric:

a b a b b c c d d c e e c

7 8 7 8 8 7 7 3 3 4 3 3 4

Frank: 338:1

Mode: Primer imperfecte. Ambitus DO 2 - FA 3 ; final RE (cf. POPIN, op. cit. p. 194).